

ROMANA OFFICII SECRETARIATUS PRO PHILIPPO BONCOMPAGNO, CUM DATARIA APOSTOLICA.

Casus scriptus per Concordiam.

Officia, quando non terminentur cum persona, sed sint transitoria ad heredes quocumque, vel sint cessibilia. Et sub nomine heredum, qui veniant in officiorum concessione.

SUMMARIUM.

- 1 Adli series.
- 2 Officiorum concessio dicitur personalis, & durante tantum vita concessionarii.
- 3 Amplia, etiam in perpetuum facta esse concessio, quia intelligitur de perpetuitate vite.
- 4 Princeps vero potest illa concedere in perpetuum, itaut sint alienabilia, & ad quoscumque heredes transmissibilia.
- 5 Maxime in officiis non creatis pro iustitia administranda, sed pro economica administratione sine jurisdictione, & cum certo emolumento.
- 6 Industria persone non requiritur de necessitate in istis officiis economicis.
- 7 Itaut possit vendi adhibita licentia Principis, & in heredes extraneos transferri.
- 8 In officiis jurisdictionem habentibus dicitur electa industria persone.
- 9 Officia, que transunt ad heredes imputantur in legitimam.
- 10 Capitulina officia Romane Curie prius erant vacabilia, sed nunc facta sunt perpetua, & ad heredes transitoria.
- 11 Vacacionis vero decretum horum officiorum per mortem civilem, & naturalem, apponitur propter emolumenta Datarie, & solutiones Regalarum, non quod ex illo sint vero vacabilia.
- 12 Emphyteusi concessa in perpetuum de una vita in alteram seu de 29. in 29. ann. non dicitur limitata ad diuina tempus, sed ad effectum faciendi renovationes propter laudemina consequenda, ac alia emolumenta.
- 13 Super officiorum perpetuitate cadit solum questio voluntatis in Principe.
- 14 Concessio officiorum pro solis heredibus sanguinis, an efficiat, ut isti veniant iure proprio, vel tanquam heredes primi acquiritur.
- 15 De natura feudorum est, ut ad heredes sanguinis restringantur.
- 16 Feudum hereditarium dicitur feudum corruptum, cum potius, ut alia bona hereditaria reputetur.
- 17 Concessio officii facta pro se, & heredibus simpliciter non restringitur ad solos heredes sanguinis, sed etiam ad extraneos transfertur.
- 18 Maxime si dictio, quibuscumque, adiecta fuisse.
- 19 Vel alie clause omnimodam translationem domini, & alienabilitatem importantes apponantur in concessione.
- 20 Ex observantia veri colligitur, an heredes solum sanguinis, vel etiam extranei sint in concessione officii comprehensivi.
- 21 Regula Cancellarie 64. & Constitutiones Sixti V. & Pauli V. de officiis non alienandis non habent locum in officiis, que alterata eorum natura sunt in purum allodium concessa.
- 22 Que, & qualia emolumenta debeantur pro translatione officii perpetui de uno in alium.

DISC. V.

In erectione facta de anno 1563. per Pium IV. Montis Pii vacabilis recuperati nuncupati, deputatus fuit depositarius Hieronymus Ceulus pro se, heredibus, & successoribus quibuscumque in perpetuum, cum facultate deputandi Secretarium, & ratiocinatorem, prout de facto, tam ipse, quam Tiberius filius, ac Laelius nepos, & heredes, deputantur dictos officiales usque ad annum 1608. quo per Laelii creditores dictum depositarie officium pro certo pretio retrocessum fuit Camere, que illud deinde vendidit cum eisdem facultatibus Atcanio Costaguto, pariter pro se ejusque heredes, & successoribus, qui deputavit in Secretarium quemdam Bardinum, quo resignante, de anno 1630. tertio pretio soluto, deputavit

Philippum Boncompagnum, contra quem de anno 1653. Camera, seu Dataria Apostolica preterdere cepit vacationem per Costaguti obitum, quare pro Boncompagno scribens dicebam, ut sequitur.

Quamvis officiorum natura sit personalis, unde facta simpliciter illorum concessio absque alia expressione, censetur concessa in administrationem, durante vita concessionarii, cujus persone industria electa dicitur ad textum in l. antepenultima. ff. de tutelis. cap. fin. §. 1. ubi Gloss. de Testamentis in sexto, cum concordantibus per Bald. conf. 150. n. 5. lib. 3. Cyriac. controu. 398. n. 1. & 2. adeunt etiam si dicitur concessio fieri in perpetuum, intelligitur de perpetuitate vite, ex deductis per Pratum discip. 18. n. 52. vol. 2. ubi concordantes. Non est tamen hæc natura immutabilis, quin propterea possint per Principem alterari, & concedi etiam in dominium, atque ad instar alioi fieri alienabilia, vel ad heredes transmissibilia, quia tempus est officiorum naturalibus, non autem de substantialibus, cum toto pendeat à voluntate concedentis, quomodo, & ad quantum tempus concedere velit, Bald. disc. conf. 159. num. 5. bene aliis allegatis Montanus de regalibus officiis, nu. 5. fol. 167. Rota in Romana officii notariatus 2. Martii, & 22. Junii 1668. Bourlemont, de qua causa habetur hoc tit. in Romana officii agriculturæ disc. 17. Quod maxime procedit in hujusmodi officiis mixtis non creatis ad iustitiam administrandam, vel expediendam, sed habentibus quandam, & economicam potius, quam politicam administrationem, cum certo emolumento sine jurisdictione, quam distinctionem ex Saliceto ponderat Rota dec. 338. n. 2. par. 11. rre.

In istis etenim non videtur præcisè necessaria personæ industria, sicut in illis, que ad Republicæ regimen, & iustitiæ administrationem creata sunt. Unde quemadmodum licet venduntur, ac more bonorum indifferenter, cum sola necessitate adhibendi Principis auctoritatem, sunt in commercio, ita nil repugnare videtur, concedi magis ad vitam quam in perpetuum, ac transferri in heredes de tempore concessiois ignotos, quorum industria electa dici non potest, cum ex hoc iustitia non lædatur, neque Republica patiatur detrimentum, sicut sequeretur, si id in officiis habentibus jurisdictionem, & publicam administrationem fieret Salicet in l. 3. n. 13. C. ad legem Juliam de ambitu, Matril. de magistrat. lib. 1. cap. 20. n. 22. & 24. Joan. Andr. de Georgio de feudis cap. 54. n. 50. Staiban. jun. resol. 100. n. 42. & seqq. Montanus ubi supra n. 7. fol. 170. col. 2. & habemus in iure communi statutum in militiis, quarum loco hujusmodi, vel alia officia subrogata sunt, ut supra disc. 2. nam ad heredes transeunt, in legitimam imputantur, atque de eis tanquam de cæteris bonis iudicatur ad text. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoff. testam. & illud, C. de collat. cum concordantibus per Montan. de regal. off. d. n. 7. Rovit. conf. 106. n. 6. lib. 2. Arias de Mela lib. 3. var. r. 49. n. 26.

Idque in Curia Romana de facto in praxi videmus, in officiis præsertim Notariorum fori Capitolini, que antiquitus, iuxta officiorum regularem naturam vacabilia, facta sunt perpetua, & ad instar allodialium ad heredes transitoria, Gratian. disc. 580. nu. 1. & 6. disc. 736. nu. 8. Rota dec. 14. post Fenozon. ad statuta in Romana off. notariatus 6. Februarii 1654. coram Celso, inter suas dec. 178. & dec. 245. par. 4. recen. n. 14. ubi bene notatur, decreta vacationis hujusmodi officiorum per mortem naturalem, vel civilem apponi propter emolumenta Datarie, & solutione regalarum, non autem respectu Domini. Quodque reverà hujusmodi decreti appositio illa non faciat vacabilia, & habetur præsertim in dicta Romana agriculturæ hoc tit. disc. 17.

Quod in simili habemus in materia emphyteutica, quia fieri solet concessiones de 29. in 29. annis, si ve de una vita in alteram in perpetuum, sed hujusmodi temporis limitatio adjecta dicitur ad effectum petendi renovationem, pro qua Laudemia, sive capollada solvi solent; & pro hujusmodi emolumentorum affectuione, non autem ad terminandam concessioem, itaut illa temporalis censetur, Duran. dec. 102. n. 7. 381. n. 14. par. 5. Orthobon. dec. 103. & septus, multo magis ubi dictum vacationis Decretum adjectum non est, ut in præsentis.

Quapropter nulla in proposito cadere videtur questio potestatis, an scilicet possit, nec ne Princeps hujusmodi officia facere perpetua, cessibilia, & ad heredes transmissibilia, sed tota est questio voluntatis, an scilicet voluerit. Et quatenus respectu transitus ad heredes, & successores voluntas esset certa, quia expressè diceretur concessio-

tionem alicui fieri ejusque heredibus, & successoribus, an intelligatur de solis heredibus sanguinis, vel etiam de extraneis quibuscumque rei familiaris, effectus autem questionis est valde notabilis, ubi enim concessio est pro solis heredibus sanguinis, quicquid sit, an isti iure proprio veniant, vel primi acquirentis hereditariam qualitatem habere debeant, de quo in specie Cyriac. controu. 398. (cujus tamen opinio minus tuta videtur, ubi tractatur de acquisitione titulo oneroso, & pretio mediante) exinde resultat, quod illi deficientibus, officia revertuntur ad Principem, ac etiam eis extantibus, non per hoc fiunt alienabilia, quia vocatio heredum sanguinis facit, ut dici non possit electa industria persone, & in hac parte alteratur officiorum natura, sed non alteratur quoad inalienabilitatem, quia censetur, sequo officialis obitu, heredem sanguinis, illud directè habere à Principe per actum occultatum novæ concessiois, ex nunc in prima concessioe explicatæ. Ad instar concessiois feudorum, cujus natura est, ut ad sanguinis heredes restringatur, nec proinde inalienabilitas immutetur ex deductis per Peregrin. de iure fisci lib. 1. tit. 2. num. 102. Capyc. dicta controu. 398. Secus autem, ubi intelligitur de quibuscumque heredibus rei familiaris, quia tunc officiorum natura omnino corrupta, seu improprata censetur, itaut redda ad naturam cæterorum bonorum, & iurium merè allodialium, & indifferenter sint in libero commercio, & inalienabilitate, eodem modo, quo habemus in feudis merè hereditariis, quorum natura corrupta, dicitur, itaut allodialia magis quam fœda censenda sint, ut læpè in tit. de feud.

Ista voluntatis questio cadit ubi agitur de concessione facta pro se ejusque heredibus simpliciter, an scilicet sub hoc nomine veniant solum illi sanguinis, vel etiam extranei, & pro restrictione ad illos sanguinis, latissime agit Galeot. respons. fiscali 12. n. 104. & seq. contrarium autem veritas firmiter Montan. de regal. off. n. 7. fol. 171. & in repetitione Capituli Imperialium, §. Ducatus, n. 33. & 34. A Ponte dec. 28. post n. 62. Lanar. jun. in add. ad Lanar. ten. in cap. 1. de successione feudis, n. 59. §. ad advertitur, Rovit. dec. 72. nu. 41. & seq. Istaque doctrina magnificanda videtur, nedum ob auctoritatem auctoritatem, sed quia ibi conclusivè hoc firmatur post naturam discussionem in arduissima causa, in qua prodiit dictum responsum fiscale 12. Galeoti, qui pariter n. 124. id admittere videtur, ex ea declaratione, quod tunc heredes etiam sanguinis erant concedenti ignoti non dicitur electa industria persone, qua ratione cessante, nulla subest ratio differentie, maxime in hujusmodi officiis, que non gratis, & ex Principis munificentia, vel ex aliquo persone particulari respectu, sed pretio mediante ad terminos iustitiæ commutativæ, & in specie contractus correptivis conceduntur, & hæc videtur veritas.

Sed ubi aliqua subesse possit difficultas in abstracto, ubi scilicet agitur de hujusmodi concessione pro se, & heredibus simpliciter, in concreto cessat, quia verbo heredum, adiecta erat dictio, quibuscumque, ob cujus universalitatem apud omnes receptum est, etiam in feudis alique materiis indifferenter venire etiam extraneos, ut latè in terminis feudorum habetur in Sarinten. feudi 22. Junii, & 14. Decembris 1643. coram Dunozetto, & post Contrarium dec. 18. & 19. & apud Orthobon. dec. 265. Capyc. Latr. consulti & alios, & habetur in eisdem terminis feudilibus in Camerinen. Garorum sub tit. de feudis, disc. 49. Undè stante hujusmodi dictione, casus videbatur extra controversiam.

Multo magis accedentibus aliis clausulis, & verbis omnimodam domini translationem, & alienabilitatem importantibus, ibi, transferens omnia iura, &c. nullo iure reservato. & cum clausula ad habendum, quam etiam in feudis hujusmodi effectum operari, habetur in Mantuana feudi d. tit. de feud. disc. 10.

Omnifera difficultas tolli videtur ex subsequuta observantia, que in omnibus dubiis materiis dicitur optima interpres, ut ultra generalia, in his terminis Galeot. dicta respons. 12. num. 110. Lanar. conf. 34. nu. 2. cum seqq. Rovit. dicta disc. 72. num. 26.

Neque obstant regula 64. Cancellariæ, & Constitutiones Sixti V. & Pauli V. que in contrarium allegantur, facilis enim est replicatio, illas scilicet de officiis simpliciter concessioem, intelligendas esse de illis, que in suo naturali officiorum statu existunt, non autem de iis, que alterata, & corrupta eorum natura concessa sunt in purum allodium, Gratian. discip. 730. nu. 51. & seqq. Et in simili

habemus in feudis, à quibus ad officia datur in iure argumentum, Nogueuroll. allegat. 33. n. 5. Larrea alleg. 22. n. 31. & 32. Matril. de magistrat. lib. 1. cap. 25. n. 7. & 10. cum seqq. quod licet feudales, præsertim cap. Imperialium de prohibita feudi alienatione per Federicum rigorosè prohibeat feudorum alienationem, vel transtram ad heredes extraneos, non tamen conveniunt illis feudis, que in forma puri hereditarii pro heredibus quibuscumque concessa sunt, quia tunc feudalis qualitas alterata, seu corrupta dicitur, ut in dictis Mantuana, & Camerinen. sub tit. de feudis, & postim.

Minusque obstat videtur Datarie præsentis, quod saltem fieri debent novæ expeditiones, cum solutionibus emolumentorum, eo modo, quo prædicatur in officiis Capitolinis, quamvis essent ad quocumque extraneos heredes transmissibilia, responderetur enim id procedere, quoniam ita in eorum concessioibus ex decreto disponitur, ut d. dec. 244. part. 5. recen.

Quamvis autem hæc de iure solida, & vera crederem, etiam cum aliquo sensu veritatis adhuc tamen, ex prudentialibus motivis, consuli concordiam, que controversiæ finem dedit.

ROMANA PORTIONIS RIPE, PRO JOANNE ZONGA, CUM DATARIA APOSTOLICA.

Casus per Concordiam scriptus.

Regula de viginti, si ve de infirmis resignantibus, an habeat locum in officiis. Et de validitate licentiæ resignandi officium obtentæ dum officialis est mortuus proximus.

SUMMARIUM.

- 1 Adli series.
- 2 An Regula de infirmis seu de 20. introit solium in Beneficiis, vel etiam in officiis laicalibus.
- 3 De praxi Datarie in resignatione officiorum.
- 4 Admissa resignatio post relationem officialis si cetero sequatur mors, an actus remaneat validus.
- 5 Infirmi mentio ubi fit de iure communi de qua intelligatur.
- 6 Feudi resignatio, an dicitur fraudulenter facta ubi fit ab infirma.
- 7 Quid ubi mori provenit ex alia causa, quàm ex priore infirmitate.
- 8 Medicorum iudicio deferendum est.
- 9 Quando in licentia resignandi adesse, vel abesse dicatur fraudus.

DISC. VI.

Catherina Zonga possidens quoddam officium vacabile, portionis Ripæ nuncupatum, pretio mediante, juxta hujusmodi officiorum naturam acquisitum, agnoscentes se aliquibus infirmitatibus subiectam, quamvis in florida ætate constituta esset, supplicavit per licentia resignacionis ad favorem Joannis. Unde Datarie Officiales, fraudem timentes, illam visitari curarunt, deinde que licentiæ concessioem differentes per duos menses, stantibus continuatis instantiis, aliam visitationem demandant, qua sequuta, admittit fuit resignatio, post cuius perfectionem, casus dedit, quod ex superventa febre infra paucos dies defecisset, unde Dataria preterdere cepit resignacionis nullitatem, ideoque expeditionem litterarum negabat. Ego autem pro Joanne resignatorio scribens, dicebam hujusmodi præsentioem nullam habere juris fundamentum. Aut enim hujusmodi resignatio nulla pretendebatur ex regula Cancellariæ de infirmis resignantibus, vulgo nuncupata regula de 20. aut ex dispositione juris communis.

Primo casu, vana erat prætentio, quia regula prædicta loquens de Beneficiis Ecclesiasticis, locum non habet in hujusmodi officiis laicalibus, que Viris uxoris, ac mulieribus conferri solent, Gomel. in dicta regula qu. 22. Paris. de resignat. lib. 12. qu. 1. in fin. & plenius qu. 3. mon. 62. & 64. Gongal. ad regulam oliavam, gloss. 5. §. ult. n. 24. & licet Salgad. ex Garzia in labyrinth. part. 1. cap. 35. num. 2. dicat contrarium, at tamen de eo non videtur habenda ratio, quia in hoc loquitur sine fundamento.

Secundo vero casu minus, quia cum hujusmodi officia ex causa merè onerosa, & correptiva concedantur, cum facultate illa liberè, & quomodocumque resignandi, Princeps non ex gratia, & benignitate, ut est in Beneficiis, vel offi.

officiis gratis, sed ex debito iustitiæ, & ex lege contractus, resignationem admittit teneat, præterquam in casu infirmitatis, ut in eisdem litteris concessionis disponitur. Unde propterea mos est Datarie, quando huiusmodi resignationes petuntur, faciendi per aliquem ejus Officiale explorationem Status resignantis, cujus relatione habita, licentiam concedere, vel denegare solet, Seraphin. decis. 1294. n. 5. Rota decis. 605. num. 15. & 615. num. 11. par. 5. recent. Unde dum in casu, de quo agitur, bina exploratio, sequuta erat, cum intervallo temporis duorum mensium, & in secunda exploratione resignans reperta fuerat in statu salutis, ut Officialis retulit, ideoque jam signata esset duplicatio, & admissa resignatio, hinc proinde non videbatur subsistere ratio pretendendi ejus invaliditatem, & impediendi effectuationem.

4 Ubi etenim resignans est infirmus, sive aliis suspicio fraudis habetur, potest Dataria sequendo ejus Officialis relationem, absque læsione iustitiæ, & conventionis denegare licentiam, sed si post explorationem factam, illam concedit, tunc quicumque suo juri, & denegandi facultati, quam habebat, jam præjudicavit, nisi probaretur collusio inter resignantem, & officialem explorantem, qui fraudulenter ad partis instantiam, falsam relationem dedisset, sive de personæ suppositione constaret.

5 Eo magis, quia verè, & realiter, quamvis dicta mulier aliquibus uteri passionibus esset subjecta, ex quibus quandoque in mortis articulo constituta videri solet, de eo tamen tempore, quo tunc prima, quam secunda exploratio sequuta est, fuit semper in statu salutis. Et nihilominus attendita dispositione Juris communis, ubi de infirmitate fit mentio, intelligitur, non de qualibet, sed de gravi, ex qua probabilis mortis timor habeatur, ad text. in cap. 2. de renunciationibus in sexto, ubi Franch. n. 2. & ceteri per Paris. de resignationibus dicto lib. 12. quæst. 6. n. 10.

6 & faciunt, quæ notant scilicet de refutatione seculi præsumenda in fraudem relictiv ubi fit ab infirmo, ut intelligatur de infirmitate gravi, & ex qua mors tunc timeri valeat, non de illa, quæ solet esse longæva, ac potius, non perfectam sanitatem, quam actualem periculosam infirmitatem sapere dicitur, ex deductis per Capan. de jure relictiv par. 4. quæ 18. & quæ 21. & habetur de hac materia fraudis in refutatione, vel subinfundatione actum in Senogallien. Causarum sub tit. de feud. discurs. 1.

7 Nec obitare videbatur, quod illinc ad paucos dies mors sequuta esset, tum quia casus ita dedit, nam etiam validi, & robusti ex improviso mori solent, unde sufficit de tempore admitti resignationis non fuisse in eo statu. Tum etiam elapsis, quia probatur, mortem sequutam non esse ex uteri affectionibus, vel ex hydropisi, cujus initium in ea prætebatur, sed ex febre acuta postmodum superventa, ut testabantur, medici, quibus tanquam in arte peritis deferendum esse, adnotet text. in l. septimo mensis, ff. de statu hominum, Gregor. dec. 125. nu. 9.

8 Unde intrat criminalitarum traditio, quod si vulnerato superveniat febris ad vulnere immediate non causata, ex qua sequatur mors, vulnerans non tenetur de homicidio, quia non est vulnere, sed ex febre mors sequuta fuit, & in his terminis, vel proximis Gomez ad dictam regulam de viginti q. 11. Capan. de jure relictiv par. 4. quæ 21. n. 6. & 8.

9 Eo magis, quia non agebatur de licentia concessa illicet postquam petita fuit, unde ex brevi morte, Datarie Officiales fe decreptos dicere possent, quia petita fuit per duos menses antea, ita ut si tunc concessa esset, satisfactum esset regulæ de viginti superabundat. Ac etiam quia licentia non conceditur ad solam petentis assertionem, ut sequitur in resignationibus beneficiorum, sed prævia vilitatione, & recognitione Datarie per suos Officiales, in quibus fraus, vel incepta non præsumitur, atque in dubio præsumptio est pro exclusione delicti ad communiter not. in l. 1. de dolo, concordia verò dedit finem controversiæ.

ANNOT. AD DISC. VI.

DE ista regula de viginti, quæ percutit materiam beneficiale, agitur præsertim sub tit. de Benefic. discurs. 34. Reflectendo autem demò ad casum præsentis controversiæ, an scilicet eadem regula locum habeat in resignationibus huiusmodi officiorum. Adhuc probabilior videtur negativa, ex pluribus rationibus, de quibus etiam in discursu. Primò nempe ex ratione, seu regula generali, quod in exorbitantibus non datur extensio de casu ad casum, ex his, quæ in materia statutorum habentur pluries sub tit. de Success. Secundò, ob adeò frequenter insinua-

tam distinctionem personarum formalium in una, eademque persona materiali Papæ, pro diversitate respectu, quod scilicet alia fit persona Summi Pontificis, & Episcopi Ecclesiæ universalis. Alia verò fit persona Principis temporalis Status Ecclesiastici, ideoque cum regula de viginti edatur in materia beneficii per Papam, juxta primam personam, ista verò officia venalia saltem per majorem parte, præsertim popularia, & non Prælativa, neque spectantia ad negotia Datarie, & Cancellaria, pertinent ad alteram personam Principis temporalis, ut præcisè erat in casu, de quo in discursu, idcirco una lex connexionem non habet cum altera.

Et tertio fortius, ob diversitatem rationis, quoniam dicta regula procedit in beneficiis universi Orbis Catholici, etiam remotarum Regionum, & super quarum provisione, vel resignatione defertur assertionibus partium, unde propterea de facili Papa decipi potest. Secus autem in presenti, in quo agitur de officis in ipsamet Urbe, in qua sunt præsentis illi, qui resignationes facere volunt, & quod magis est, non defertur partium assertionibus, sed per officiales, & deputatos visitatur, & recognoscitur status personæ, juxta modum in discursu enunciatum, & per consequens longè diversa est ratio, rectèque dici potest, quod Dataria imputat ejus officialibus, si bene non implent suas partes. Atque ad id conferre videntur ea, quæ habentur infra hoc eodem tit. disc. 69. in materia fraudatæ gabelle circa differentia inter casum, in quo Gabellarius sequatur fidem deferentium merces, eorumque attestationibus, deserat & casum, quo ipsi Gabellarii, vel eorum ministri revolant sarcinas, cum similibus.

ROMANA PECUNIARIA DE ERRERA, ET COSTA, PRO HÆREDIBUS QUORUMDAM NOTARIORUM.

CUM ILLIS DE ERRERA, ET COSTA.

Casus disputatus coram Cardinali Judice Commissario. Dereservatione Decreti favore officii quid importet, & an ille ad cuius favorem facta est reservatio habeat officii dominium, & liberam dispositionem, & de differentia inter reservationem, quæ fit jure domini, & eam quæ fit jure hypothecæ, seu cautelæ creditoris, & quid isto casu creditor facere possit, an vendere officium, vel illud transferre de una persona ad aliam, & quatenus transferat, cujus sit periculum.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Creditor in vim Decreti non potest transferre officium in aliam personam, si officialis non fuit in mora solvendi.
- 3 Dispensans de re aliena dicitur in delicto, & tenetur Domino rei ad quantum interest id non esse factum.
- 4 Etiam si damnus à casu procedat.
- 5 Creditor habens à debitore facultatem vendendi pignus etiam propria auctoritate, si vendat tenetur pretium imputare in ipsius creditum.
- 6 Nec talis creditor potest vendere habita fide de pretio.
- 7 Creditor in vim Decreti potest resignare officium, & periculum vite transmutare de persona ad personam etiam contradicente officiali.
- 8 Reservatio Decreti tunc importat dominium ad favorem reservatarii, ubi iste de propriis pecuniis emit officium sub nomine alterius cum libera reservatione Decreti ad ejus favorem;
- 9 Secus est ad favorem Creditoris mutuantis pro officio emendo.

DISC. VII.

QUatuor Notarii Camerale, qui pro eorum officiis emendis pecunias ad Cambium, sive Societatem officii acceperant, ut à gravioribus usuris se liberarent, summam scut. 24. mil. acceperunt ad cambium huiusmodi usuris ab Errera, & Costa Urbis mercatoribus cum obligatione in solidum, & tum reservatione decreti super dictis officiis ad favorem creditorum, data eis facultate in casu non sequatæ solutionis pagaram, seu terminorum conventionum, dicta officia, seu eorum aliquod pro eorum arbitrio

erio vendendi, resignandi; & alienandi, ita tamen, quod dicta facultate uti non possent nisi in casu moræ, & inobstantia. Cum autem dicti creditores ob unius ex dictis notariis moram in sui debiti portione solvenda, istius officium transulissent in aliam personam, ob cujus mortem brevi tempore sequutam, officium ad favorem Cameræ, seu Datarie vacavit, hinc proinde creditores prædicti ab aliis tribus notariis, à quibus de eorum ratum integrè satisfacti erant, prætereque acceperunt tanquam in solidum obligationis solutionem ratæ non solutæ per dictum quartum notarium defectum, cujus officium, ut supra translatum vacaverat, Unde post varias coram inferioribus Judicibus controversias, commissas per Papam causa Cardinali Petro Aloyfio Caraffa.

Pro dictis Notariis, vel eorum hæredibus scribens, dicebam minus iustam videri creditorum petitionem, atque periculum dictæ vacationis officii, cujus pretium, residuum debiti summam excedebat, cedere debere ipsorum creditorum, non autem fidejussorum, sive debendi correntium damno.

Aut enim Notarius, cujus officium pro creditores in vim decreti in aliam personam translatum fuit, erat in mora, aut non. Si non erat, ut per scribentes in facto pro hac parte utebatur, utique facultatem non habebant creditores utendi dicto decreto, & faciendi huiusmodi translationem, quæ fuit causa periculi. Ideoque dato defectu potestatis, resultat Juris propositio, quod indebitè disponens de re aliena dicitur in delicto, tenetur rei domino ad quantum interest id non esse factum ad text. in l. locatio. §. quod illicite, ff. de Publicanis, & l. 2. ff. de privatis delictis, cum pluribus concordantibus, etiam si damnus proveniat à casu, quia ubi culpa præcedit casum alius non eventum, nisi illa præcessisset, culposus etiam de casu tenetur ad text. in l. non omne 38. ff. de St. liber. l. 1. §. ff. de arb. & oblig. cum concordant. per Surd. cons. 12. n. 20. & latius ista conclusio examinata habetur sub tit. de locato, & conducto in Messanen. damnorum, & Bonon. mercium.

Aut juxta eorumdem decretum præsentationem aderat mora, ita ut factus esset locus usui decreti, ac facultatibus sibi concessis, & adhuc idem resultat effectus, quia creditor, cui in casu moræ data est facultas vendendi, etiam propria auctoritate pignus à debitore traditum, illud vendit, tenetur pretium in ejus creditum imputare ad textum in l. Quamvis, §. 1. seq. & eleganter, §. si vendiderit, ff. de pignoratitia additione, cum pluribus concordantibus per Negulant de pignor. par. 6. membr. 1. n. 37. & seqq. Merl. de pign. lib. 4. q. 99. per quos & alios passim firmatur, venditionem fieri non posse pecunia credita sub periculo, & damno debitoris, qui vendendi pignoris facultatem creditoris dedidisse censetur, ut ita se à debito liberaret, alias enim nimis iniquum esset ut debitor factu ejusdem creditoris bonis privatus, adhuc debito subiectus remanere deberet.

Hinc dicebam non obitare conclusionem, quæ pro unico, & præcipuo fundamento pro creditoribus deducebatur. Eum scilicet, ad cuius favorem reservatum est decretum, habere liberam officii dispositionem, illudque posse resignare, sive vite periculum transmutare de persona ad personam pro ejus libito, quamvis invito, & contradicente officiali, ex deductis per Gratian. discipul. 900. Buratt. decis. 863. Coccin. decis. 481. & alios, de quibus infra.

Dupliciter enim dicebam huiusmodi decreti reservationem fieri solitam esse uno scilicet modo, ubi quis de propria pecunia emit officium huiusmodi, tunc cum libera reservatione decreti ad ejus favorem, & tunc huiusmodi reservatio importat dicitur dominium ad favorem reservatarii, ita ut officium in ejus bonis esse dicatur, persona verò Officialis præstare dicitur solum nudum nomen, solumque demonstrata tanquam illa, sub cuius vite periculo currere debet, & in his terminis procedunt deducta per Gratian. & alios supra allegatos, bene Millin. dec. 380. dec. 262. par. 1. decis. decis. 550. par. 4. recent. tom. 3. Romana legati scut. 50. mill. 11. Martii 1640. coram Dunozeo, & 26. Julii 1641. coram Cerro, quarum prima est 157. post Merlin. de legit. ac habetur deductum supra hoc tit. in Romana hereditatis disc. r. Sed hic dici non poterat casus noster quia Notarii, quando contraixerunt debitum, & consenserunt reservari decretum ad favorem creditorum, jam possidebant officia de aliis pecuniis ad proprium commodum, vel periculum acquista.

Alter modus est, ubi emere volens officium nomine, & commendo proprio, pro illo emendo, sive possidens jam officium, pro aliis ejus contentiis indiget pecuniis mu-

tuo accipiendis ab aliquo mercatore, pro cuius securitate ipsum officium ejusque pretium, & emolumenta obligare velit, officium ejusque pretium, & emolumenta obligare velit, & tunc quia huiusmodi officia non sunt in commercio, neque veniunt sub hypothecâ, nisi Principis auctoritate accedente, idcirco loco dictæ hypothecæ, & pro securitate creditoris, ne Officialis debitor, officium in creditoris præjudicium resignare valeat, atque ut in casu moræ jus habeat creditor illud vendendi, ad effectum sibi satisfaciendi de pretio, eo modo, quo de pignore facere posset, hinc proinde inolevit ista cautela reservandi de consensu Officialis huiusmodi decretum non potest dominium, ut in præcedenti, quia implicat, ut quis esset dominus, & creditor, sed importat quandam hypothecam specialem, sive vinculum, & securitatem ad versus quocumque alios Officialis creditores, vel cessionarios, ut per Millin. dicta decis. 380. & alios allegatos, & habetur in Romana pretii officiorum disc. 4. & in aliis hoc tit. frequenter. Et hic est casus noster, unde semper firmum remanet, creditores non potuisse transferre venditione de persona debitoris in alteram, nisi mediante venditione, ut ex pretio debitor liberationem consequeretur, ac alias totum periculum esse deberet ipsorum. Et hanc dicebam esse veritatem; Causa tamen non fuit decisa per Cardinalem ob ejus discessum ad legationem Bononiæ. Et licet Rota in Romana officii 2. Junii 1556. & magis ex professo 25. Junii 1657. Dunozeo, etiam isto casu appellet creditores habentes reservationem decreti condominios, ac habentes dominium, at tamen id intelligendum venit improprie, ad effectum dictæ licite venditionis invito officiali, seu etiam ad effectum alicujus participationis fructuum, nullatenus autem proprie, & per veritatem, ut pluries hoc eodem tit. & ad istam materiam, observatum habetur, quoniam est implicita manifesta, & præsertim in Romana pecuniaria de Ultrinis disc. 11.

ANNOT. AD DISC. VII.

DE facultate creditoris vendendi pignus, habetur adam sub tit. de Cred. disc. 22. Et de periculo vacationis huiusmodi officiorum, quæ remanent in alicujus hæreditate sub tit. de fideicommissis, disc. 192. & de imputatione, vel collatione, agitur infra disc. 150. & tit. de legitimo, & de traditione, disc. 15.

ROMANA EXTINCTIONIS LOCORUM MONTIUM, PRO RUFFINO PLEBANO, CUM DOMINICO DE NICCOLIS.

Casus decisus per Cameram ad favorem Plebani. Facta Officii resignatione ad favorem alterius huius conventionem, ut resignatarius subintret ad omnia onera, & debita officii, resignans autem teneatur ad ea onera, & debita, quæ sibi ex propria persona incumbunt. An & ad quæ officialis prædecessor resignans, & ad quæ officialis successor, & resignatarius teneatur.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 In claris non intrant argumenta.
- 3 Ad quæ debita contracta per Officialem teneatur officii successor, vel ipsius Officialis hæres, etiam dimisso officio. Distinguntur plures casus.
- 4 De tertio possessore fundi censiti ad quos census, seu fructus dimissa vine tenentur.
- 5 Et de hærede gravato post restitutum fideicommissum.
- 6 Clausula præservativa intelligenda est de aliis quam expressis.
- 7 Ex pretii quantitate colligitur, quid veniat in contractu.

DISC. VIII.

SUB Gregorio XV. aliqui Cameræ Apostolicæ Notarii licentiam obtinuerunt, ut pro pecuniis mutuo accipiendis, officia obligare possent. Superveniens autem Urbanus Octavus, videlicet huiusmodi facultatem, jam ad exercitium deductam, Cameræ, seu Datarie nimis esse præjudicialem in casu vacationis officiorum, mandavit cogi dictos Notarios ad extinctionem debiti, eorum verò precibus inductus, concessit dilationem ad faciendum dimi-

occasione, quam ex ipsius rei possessione debendo, & in his terminis procedunt omnes auctoritates super hujusmodi conclusionem in dicto procedenti discursu deducta, quod dici non potest in casu, dum obligatio principaliter erat personalis, contracta in causam propriam, & privatam, ut in terminis imppositorum census, quod translata re censuata in alium, adhuc dicitur ejus obligatio personalis, atque per creditorem conveniri valeat. Cenc. de censib. qu. 73. nu. 13. & qu. 96. nu. 10. cum seqq. de Marin. resp. 100 num. 3. & 10. l. 1.

Atque in hoc sensu accipiendum esse dicebam chirographum Urbani, quatenus disponat, Notarios non teneri ad onera nisi durante officiorum retentione, respectu scilicet successorum, de quibus propriis chirographum loquitur, quorum obligatio erat solum causativa, sive occasionalis, non alia ratione quam ex officii acquisitione, & possessione contracta, cum Principis decreta, & provisiones passivam interpretationem semper recipiant à juris dispositione.

Novatio autem quæ per heredes allegatur pariter non subsistebat, Aut enim illa attendebatur respectu Cameræ, & de plano cessabat ex facto, cum idem chirographum expressam contineret reservationem jurium Cameræ, & ne in eis prejudicium aliquid innovatum censureret; Novatio enim est adus pendens à voluntate, sine qua dari non potest, Unde hujusmodi protestatione accedente semper exclusiva remanet dec. 425. num. 18. par. 5. sec. Orthobon. dec. 131. num. 10.

Aut prætegebatur respectu Notariorum, quasi quod admitendo resignatariorum eorum Collegium, ita istum in debitorem agnovissent, ac sibi præjudicaverint, & hoc assumptum, nec jure, nec ratione probari dicebam, quia dum tuti erant de eorum jure, quod salvum esse sciebant, quomodo Vatelio resignante, quatenus resignatariorum sum omnis non impleverit, nihil eorum intererat aliam personam turbogari, quinimo ipsarum cautela crescebat, quia sic duos habebat obligatos; Novatio enim hodie de jure non inducitur, nisi expressè dicatur juxta text. clarum in leg. final. Codic. de novat. Et licet etiam hodie ista regula limitetur, ubi concessuræ accedunt novam voluntatem præferentes, sive ob actum incompatibilitatem ex deductis per Menoch. lib. 3. præsumpt. 134. Mantica. de tacit. lib. 17. tit. 3. Amat. variat. resol. c. 50. Cypic. Latr. consult. 120. nu. 1. cum seqq. & dec. 300. addn. ad Gregor. dec. 76. Romana donationis de Stellis 8. Martii 1606. coram Pamphilio postea Innoc. X. apud quos habetur de materia, neutrum vamen concurrerebat, quia nullæ militabant urgentes conjecturæ, nullaque considerabatur incompatibilitas respectu notationum admittentium ad Collegium resignatariorum à Papa assumptum, quia restè sciebant durare obligationem personalem Vatelii, atque tunc ex admisionis præjudicium non resultare potuisset, ubi resignans non fuisset ex primis Notariis contrahentibus debitum, sed successor, ideoque debitor causativus, sive occasionalis, quem Papa in dicto chirographo voluit dimissio officio remaneret libertatum, quia si resignatariorum non fuisset idoneus sicut resignans, scientes istius obligationem solvi, potuissent, ac debuissent se opponere admisioni resignatariorum pro eorum indemnitate, ideoque id respectu successorum, qui sunt solum debitores occasionales non autem illorum, qui debita contraxerunt intelligendum erat. Quamvis autem Congregatio Cameralis inclinaret ad favorem Collegii, attamen satis honesta concordia me laudante, & consiliente, controversiam terminavit.

ROMANA CONCURSUS CREDITORUM,

PRO CREDITORIBUS POSTERIORIBUS OFFICIALIBUS HABENTIBUS RESSERVATIONEM DECRETI.

CUM CREDITORIBUS ANTERIORIBUS DICTAM RESSERVATIONEM NON HABENTIBUS.

Votum decisivum pro veritate.

An posterioris competens super pretio officii creditoribus posterioribus habentibus Decretum pro eorum creditis in sorte principali, competat etiam pro usufructibus, seu fructibus.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**acti series.
- 2 **A**ssensus præstitus super obligatione feudis vel alterius prohibita pro certo debito an suffragetur etiam quoad fructus seu usuras.
- 3 **A**n auct. res. que suffragetur quoad usuras dotales, & n. 9.
- 4 **D**atur distinctio quando assensus proficit etiam quoad usuras, & quando non.
- 5 **E**xaminantur auctoritates hinc inde de hoc articulo agentes.
- 6 **Q**uid importet reservatio decreti super officio.
- 7 **F**ideiussor pro assensu pro fructu, an censetur etiam obligatus ad fructus seu usuras.
- 8 **A**n summa debiti contenta in decreto, vel assensu dicatur stare taxativa.
- 9 **D**e eadem conclusione, de qua n. 3.
- 10 **C**reditoribus habentibus reservationem decreti super officio, an dicantur habere dominium.

D I S C. X.

Cum Dominicus Petrucollus unus ex Notariis Aud. C. quamplura debita contraxisset triplicis generis, quædam scilicet, mutui, vel Cambii anteriora sine aliqua Decreti reservatione super officio per eum possessio, quædam alia Societatum super eodem officio, sed pariter sine Decreto, & quædam alia Societatum vel Cambiorum, sed cum dicti Decreti reservatione, ipso jam effectu non solvendo, formatoque in ejus bonis concursu creditorum, ac vendito ad eorum instantiam per Datarium officio, de illius pretio in S. Monte Pietatis depositato, absque difficultate satisfacti fuerunt creditores habentes reservationem Decreti, & fundamenti, de quibus in Romana præstiti officiorum hoc cod. tit. dist. 4. Cum autem orata esset questio, an eadem prioritas competere etiam pro usufructibus, utque in eisdem officii pretio residua, altera exorta esset controversia inter creditores anteriores ex causa mutui, vel cambii, & posteriores ex causa societatum contractarum super eodem officio, prætentibus istis prioriorum, ex ea juris propositione, quod creditores Societatis in negotio sociali, & bonis ad illud spectantibus, vincant quoscumque creditores quantumvis anteriores, & potiores locuti privato nomine considerati, visum fuit Datario hujusmodi questionem Rotæ decidenda remittere, unde assumpta hæc ultima disputatio inter creditores æque Decreto carentes, An scilicet causa Societatis priorioritate induceret sub 12. Junii 1661. coram Cerro prodiit resolutio creditoribus anterioribus favorabilis, ut constat ex decisione desuper edita. Deinde verò assumpta altera disputatio super priori controversia, sub die 24. Martii 1662. coram eodem Cerro resolutum fuit contra creditores posteriores habentes Decretum, eorum scilicet priorioritate ex Decreti reservatione resultantem, pro constanti firmatam quoad sortem principalem, tam in prima, quam in hæc secunda decisione non competere pro fructibus seu usuris, sequendo opinionem Assidii relata, & amplectam per Precc. de subjeud. l. 2. qu. 20. n. 6. cum seqq. & quæ sequuntur Cannerius, & ceteri relati per Staiban. jun. res. 61. nu. 24. cum seqq. & Larrea dec. 37. quod scilicet assensus à Principe præstitus super obligatione feudorum, officiorum, majoratum, vel similibus bonorum inalienabilium, & in commercio non existentium, operatur quoad sortem sortem, non autem quoad fructus, seu usuras præsertim ubi debitum, super quo assensus interpositus est, expressum fuit sub certa summa, quo casu dicta opinio Assidii, & Freccie omnino verior reputatur, quamvis de illa dubitari posset in altero casu, quo assensus, super debito simpliciter contrahendo, absque alicujus certæ Summæ expressione præstitus esset.

Et quod magis Rotæ impulsit ad hujusmodi resolutionem (ut ipsa decisio ostendit) fuit recepta ab eodem Tribunali propositio, quod licet dispositio auct. res. que importans favore dotis quendam legis assensum generalem super obligatione bonorum fideicommissariorum aliis inalienabilium, juxta magis communem & receptam, procedat etiam in fructibus seu usuris, Nihilominus pro istis non competit actio ad ipsam sortem bonorum fideicommissariorum, sed solum ad illorum fructus, cum axiomate per ora pragmaticorum volitare solito, ut fors ex sorte, fructus ex fructibus ut sæpe in sua materia sub tit. de dote, ac plenè in Romana restitutionis pecuniarum pro Caffarelli sub tit. de feud. ad materiam Bullæ baronum dist. 79. Edita ista decisione. Cum ego pro neutra partium in causa

sa scripserim, quidam magnus Officialis, cui incumbat resolutio subintentionem inquirere, meum votum pro veritate requisivit, tanquam à Viro neutrali, Unde habita desuper omni, quæ magis possibilis fuit matura consideratione, captivare non potui intellectum, in obsequium à voluntate professorum dictæ ultimæ resolutionis, super qua tantum de proprio judio responderi debebam, ideoque respondi, eam periculofam videri, cum ageretur de contractibus bona fide, & sui natura fructiferis, ita ut fructus seu usuras non venirent accidentaliter, ex eo solo Judicis officio post motam litem, ut contingit in contractibus stricti juris, sed veniant ne dum ex intrinseca natura contractus seu crediti qualitate, sed etiam ex implicita, vel explicita partium stipulatione, ita ut creditum fructuum non sit accidentale, neque omnino diversum, & separatim ab altero sortis, ut est in primo casu, sed sit unum, & idem cum sorte, tanquam intrinsecus, & naturalis effectus ejusdem contractus.

Et cum qua distinctione recipienda est opinio Freccie, ut scilicet vera sit in primo casu interesse accidentalis; In altero autem, qualis erit contrarius, minus vera, & omnino reprobatã fuit, quæ contrarium videtur, ubi istæ controversiæ sunt frequentes, receptum est ut constat ex Apont. cons. 64. n. 19. & melius n. 31. & 32. & cons. 76. numer. 14. cum seqq. vol. 1. & dec. 34. n. 38. Paschal. de patr. potest. part. 2. c. 7. n. 44. & seq. Prac. obser. 79. n. 46. de Marin. ref. quotid. 76. n. 8. & 9. vol. 1. & ref. 166. num. 29. & 34. volum. 2. & in additionibus ad dec. 66. Reverter. numer. 71. bene Annichini. de præstit. c. 2. n. 40.

Qui omnes agunt de assensu vel speciali, vel generali competente favore dotis super obligatione feudali; Et in terminis assensus super obligatione majoratum, & fideicommissorum, ac etiam feudorum, latissime relatis omnium opinionibus, & fundamentis, juxta consuetum prolixum stylum Castillæ de alim. alim. & tom. contr. c. 36. §. 5. ex quibus liquet hanc opinionem, juxta distinctionem prædictam esse magis communem, atque in foro receptam, melioremque fundamentis innixam.

Quinimo observabam, consideratis, vel rationibus, vel circumstantiis, in quibus fundantur tenentes contrariam, in propostia facti specie, auctoritates prædictas, vel potius creditoribus assensum habentibus assistere, vel saltem non adversari, sicuti est potissimum decisio Senatus Granatenfis apud Larream loc. cit. in qua decisio constat Rotam satis esse fundasse, quoniam n. 16. ubi Senatus determinatio refertur, proceditur cum dicta distinctione, ut scilicet in assensu non veniat illud interesse, quod ab initio convenit esse accidentale, oriens tanquam novum debitum ex mora, quod his terminis convenire non poterat, dum agebatur de creditis ex causa cambiorum vel Societatum officii de sui natura fructiferis, & sub quibus fructus, iterum absque dubio Princeps concedendo assensum vel decretum, scilicet assensus proventit ac debuerit, unde cessat illud precipuum contrariæ sententiæ fundamentum, restans ex cessante voluntate Principis concordantis assensum.

Præterea Freccia loc. cit., eatenus verioris crediti negativam, quatenus agatur de ipsius Domini præjudicio, & supplantatione super feudo in casu devolutionis, ut constat n. 6. ubi rationem assignat, quod alius Dominus in re sua ex alieno delicto penas luere, quia ex culpa debitoris non solvens fructus usuras, Dominus in casu devolutionis totum feudum creditoribus assignare cogitur; Igitur loquitur solum pro evitando præjudicio Domini, quem censendum esse voluntatem restrictam habuisse, sibi quominus fieri posset præjudicandi, quæ ratio nullatenus cadebat in propostia facti specie, in qua nullum aderat Datarie præjudicium, dum in hujusmodi Decretis, illud etiam respectu sortis præservatur, ita ut in casu vacationis, officium devolvatur liberum, ideoque non inratur difficultates excitatæ per feudistas super eo assensu, qui tamen feudum afficiat, ut in casu devolutionis, affectum transeat ad Dominum ad debiti solutionem obligatum.

Eademque difficultatis ratio ex eisdem æquitatis seu humani discursus motivo cadit in altero casu assensus interpositi super obligatione feudorum vel majoratum, & fideicommissorum in præjudicium agnatorum seu successorum, jure proprio, & independentem à debitorum venientium, quia pariter gratia assensus tali casu dicitur à jure exorbitans, & præjudicialis, utpotè tollens jus tertii, proindeque quo magis strictè fieri potest, intelligenda, &

Card. de Luca Lib. II.

non extendenda, sed restringenda, juxta regularem naturam exorbitantium, & præjudicialium, in quibus terminis procedunt deducta per Larream d. decis. 37. & alios per eum deductos.

Et nihilominus, etiam isto casu, probabilius est assensum, non in ratione extensiva, sed in ratione comprehensiva, suffragari etiam quoad fructus seu usuras, juxta dictam distinctionem, ex natura contractus, sive explicita vel implicita conventionem venientes, unum, & idem debitum constituentes, ut constat apud Castill. loc. cit. Salgad. in Labry. per. 2. cap. 8. n. 15. & seq. & ex his que in terminis assensus legalis resultantis ex auct. res. que suffragantis etiam quoad usuras seu fructus habentur in d. Romana restitutionis pecuniarum sub tit. de feudis ad materiam Bullæ baronum dist. 79. ac etiam in sua materia sub tit. de dote pluries.

Sed in nullo istorum casuum in proposito versari exorbitantiam vel præjudicium tertii, cuius jus tolleretur. Non quidem illud ipsius Principis assentientis, quod remanet præservatum ut supra, nec assensum eorum, qui jus in officio habent, quia creditores, Decreti reservationem non habentes, quoad officium reputantur nudi Chirographarii, nullum jus in eo vel illud habentes, neque officii idem vel cautelam sequentes ut in dicta Romana pretii off. tit. dist. 4.

Unde quemadmodum lex facultatem concedit ipsimet debitori, ut contra bonam fidem, in præjudicium creditorum chirographorum, quibus jam premebatur, hypothecare valeat ad favorem posteriorum ejus bona, tam pro sorte, quam pro fructibus seu usuris in stipulationem explicitam vel implicitam deductis juxta terminos textus in l. Lucius, ff. qui potior in pign. habentur, quia creditoribus in ipsis rebus jus non habentibus injuria inferri non dicitur, nec ali-quod jus quantum tolli; Ita omnino in præsentem dicendum esse considerabam, cum effectu assensus vel Decretum quoad sonat in idem, aliud importare non videatur, nisi habilitationem officialis ad commercium super officio ad favorem illius creditoris, & sic approbationem adus, sive remotionem obstaculi prohibitivi, per quam, tanquam à cessante prohibitione, seu ob dissolutionem vinculi, officium reducit ad naturam bonorum indifferentialium, & liberè dispositionis, in quibus tanquam ex remoto obstaculo, ex sola juris communis dispositione, creditores cum assensu, utpotè hypothecati, quamvis posteriores, tam pro sorte, quam pro fructibus vincunt chirographarios, quamvis anteriores, de propria negligentia imputandos, cur de eadem cautela sibi non consuluerint, ut de assensu removere obstaculum, Apont. de potest. Proveg. tit. de resus. feud. §. 11. n. 17. Cypic. Latr. consult. 82. n. 15.

Et quod hæc esset genuina veritas, ponderabam, Doctores contrariam sententiam tenentes, ut præsertim constat apud Frecc. & Larream, satis iniri pro eorum fundamento iis quæ in jure habentur de obligatione fideiussoris, non extendenda ad usuras, seu fructus; Et nihilominus id procedit cum dicta distinctione, usurarum scilicet accidentalium, judicis officio resultantium; non autem venientium ex intrinseca natura contractus, & quæ ab initio deductæ sunt explicitè in conventionem, vel etiam implicitè sub clausula, pro quibus omnibus observandis, vel equipollenti, cum non dubitetur fideiussorem, ubi ejus obligatio non habet expressam restrictivam, ad id teneri, ut per Rosal. de feud. cap. 9. concl. 19. num. 3. & 4. Igitur juxta hoc simile, & ad limites dictæ distinctionis contraria opinio recipienda est.

Prout nullius momenti ponderabam expressionem certe summæ, cum quia hujusmodi assensus nunquam indefinitè concedi solent, sed semper certam summam habent expressam, tum etiam quia, ubi non accedunt verba præcisionem taxatorem importantia, summa expressa dicitur stare demonstrativè ad eam pecuniam quantitatem, quæ in contractu deductur, & pro qua contrahitur bonorum prohibitorum obligatio, sed sub ea tanquam de necessario, seu connaturali consequenti veniant accessiones, ut dictum est, non accidentaliter, & extrinsecè, sed intrinsecè, & connaturaliter, ex ratione comprehensiva, non autem extensiva, & in hoc ponderabam esse punctum inevitabilem; Conclusio enim de qua Salgad. in Labry. p. 2. c. 4. ut summa censetur stare taxativè, rectè procedit ne excedat sortem, sive ut sub assensu non veniat interesse extrinsecum à concedente assensum non præcogitatum, non autem intrinsecum, velens de necessaria consequentia, seu de natura contractus, cui adjectus est.

Demum ponderationem factam per decisionem (tanquam forte resolutionis præcipuum fundamentum) de similibus terminis assensus legalis refutantis in obligatione bonorum fideicommissariorum *ex auct. res quas*, observabam potius retorqueri, quia ex eisdem Rotæ sensu, omnino verius, ac magis receptum est, dispositionem d. authenticæ, ita suffragari pro forte, ac pro fructibus, atque temperamentum satisfaciendi fructus ex fructibus, per centum fideicommissi, vel rei maiorem conservationem, quoties dicta satisfactio est cum fructibus practicabilibus, secus autem ubi ipsa se vendita, in concursu ad pretium, ageretur de excludendo creditore cum assensu, ad favorem creditoris illo defertori; ut d. *disc. 79*. Et hanc retuli mihi videri veritatem; Potissimè verò respectu illorum creditorum, qui pecuniam dederunt ad officium emendum cum reservatione decreti, cum isti videantur condomini, vel quasi ex deductis in Romana de Valtrinis *disc. seq.* & in aliis hoc tit. pluribus.

ANNOT. AD DISC. X. & XI.

Super puncto, de quo principaliter agitur in his discursibus, an scilicet eadem prioritas, vel anterioritas, pro forte, competat pro fructibus, vel ultris, agitur pluries in sua materia *sub tit. de Credit. disc. 5. & 6. 14. 19. 37. & in aliis*.

Et de fructibus dotalibus, an habeant idem privilegium, eandemque prioritatem adversus creditores Baronis in bonis fideicommissariis, quando fideicommissum destruitur in vim Bullæ Baronum, habetur *sub tit. de feud. disc. 79. & sub tit. de dote disc. 145*.

An autem damna, & interesse, vel fructus recompenfativi huiusmodi vacabilem, seu aliis periculo subiectorum, debeantur ad eandem rationem, cum considerationibus, de quibus in his discursibus habetur *sub tit. de Societ. Offic. disc. 4. 9. & 11. & incidenter tit. de Legat. disc. 21. & apud. Cytiac. contr. 259. ubi de fructibus animalium*.

Et de altero puncto, an assensus præstitus super obligatione feudi, suffragetur etiam quoad fructus, ultra hic deducta, de Marin. ad Revert. *decis. 290*.

ROMANA PECUNIARIA DE VALTRINIS PRO CREDITORIBUS RESERVATARIIS MATHIÆ VALTRINI, CUM IOACHINO PARITER VALTRINO.

Causa disputatus coram Vicecancellario, & resolutus pro creditoribus, pendet in gradu appellacionis.

An illa prioritas, quæ competit super officio, ejusque pretio creditoribus habentibus reservationem Decreti adversus creditores anteriores Officialis, competat etiam super eisdem officii fructibus. Et an reservatarius Decreti dicatur Dominus officii, & ad quos effectus.

Et aliqua de cursu fructuum ad favorem eorumdem reservatiorum post didictas Societates.

SUMMARIUM.

- 1 **F**rustris series.
- 2 Creditores habentes decretum posteriores, vincunt in pretio officii anteriores.
- 3 Fructus feudi, & officii dicuntur aliodiales, & non cadunt sub dicta regula.
- 4 Commoditas fructuum in prohibitis est alienabilis.
- 5 Declaratur conclusio, de qua n. 2.
- 6 Solutum per debitorem decedentem habetur pro extanti, & advocatur.
- 7 Idem de eo, quod a creditore exactum est manu sua.
- 8 Fructus dicuntur pari rei, & censentur eodem jure, quo ipsa res, & quando.
- 9 De ratione, ob quam creditores habentes decretum, vincunt alios etiam anteriores.
- 10 Fructus beneficii quomodo veniant in concursu.
- 11 Quid de fructibus feudi.
- 12 De concursu legatarii, & creditoris hæredis in fructibus bonorum hæreditarium.
- 13 Creditores habentes reservationem Decreti, an dicantur Domini officii.
- 14 Declarantur plures species reservationum Decreti.
- 15 An post didictam societatem officii currant fructus favoris ejus, qui dedit pecuniam ad officium emendum.

cederet loci, ejusque naturam non assumeret; Sive quod in eisdem fructibus ipse principalis debitor, feudatarius, vel officialis solvisset creditoribus bona fide recipientibus, & consentientibus, unde ab eis danda non esset avocatio, juxta ea, quæ generaliter habemus de pecunia creditorum posterioribus bona fide soluta, & consumpta, per anteriores non avocanda.

Non autem ubi fructus extant verè, vel æquipollenter, quia nempe percepti, & consumpti mala fide, ita ut habeantur pro extantibus, ut in præsentis, absque dubio dicendum erat, tum ob decoctionem debitoris, ex quo tempore non datur amplius bona fides in creditore recipiente solutionem de pecunia, & bonis debitoris Seraph. Penia *dec. 1074. de off. 338.* cum aliis per add. *ad dec. 9. n. 45. & seqq. p. 3. rec.* Tum etiam quia non agebatur de solutione, quam debitor, habens suorum bonorum administrationem, per gratificationem fecisset alicui creditorum bona fide consumenti, seu receptam pecuniam cum reliquo ejus patrimonio commiserenti, quo casu ex quadam æquitate magis, quam de stricto jure à commercii libertate derivata denegatur avocatio, juxta receptam decisionem 190. Afflicti, sed de creditore recte sciente adesse alios, vel anteriores, vel posteriores, 7 exigentes effectus debitoris manu sua, quo casu dicta æquitas non intrat, quia non datur translatio domini in recipientem, Rot. *dec. 516. n. 4. p. 4. rec. Cypic. Latr. dec. 24. n. 24. & in sua materia sub tit. de credit. pluribus.*

Fructus autem, vel pendentes, vel aduc extantes, seu habendi pro extantibus, regulantur eodem jure ipsius rei principalis vice causæ productivæ, caduntque sub eadem hypotheca, cui ipsa res affecta est, quoties nascuntur de tempore quo eadem res est in dominio debitoris, juxta text. expressum in l. Paulus 29. §. 1. de pign. ubi, si mancipia in causam pignoris ceciderunt, ad quoque, quæ ex his nata sunt eodem jure habentur, & probatur etiam in l. 1. §. cum prædictum, & l. ex lege in principio. ff. cod. l. in prædis. ff. in quibus causis tit. hypotheca contrahatur, l. quævis, C. cod. l. 1. C. de partu pign. cum concord.

Ideoque cum creditores reservatarii, ipsam officium affectum habeant per quamdam speciem hypothecæ vallatæ assensu Principis, ceteri verò defuncti decreto nullam de 9 super habeant hypothecam, quæ ipsam rei substantiam tangat, utpote in jure Regali non existente in commercio, exinde de plano dicebatur resiliatæ anterioritatem, vel prioritatem, quam creditor hypothecarius habet adversus chirographarium, & in sola actione personali. Et ex qua ratione prodita est conclusio, de qua in Romana pretii officiorum, & in Romana concursus *disc. 4. & 10. & in aliis hoc tit. quod in huiusmodi officii, vel feudis, aliique prohibitis, & in commercio non existentibus, habentes assensum quamvis posteriores vincunt anteriores sine assensu, ista enim conclusio, ejusdem conclusionis ratio, ita militat in ipsa re, sicuti in eisdem rei fructibus, qui in dominio debitoris nascuntur, eodemque jure regulandi sunt, quia dicuntur pars rei.*

Quod evidenter probari dicebam ex eo, quod quotidiana praxis docet in terminis factis proximis fructuum beneficii Ecclesiastici, qui abscissi ab ipso beneficio ejusque causæ productivæ, jure aliorum bonorum privatorum, & indifferentium beneficiati cœntur, atque in creditorum concursu veniunt, non tamen in præjudicium pensionarii, seu alterius ex autoritate Papæ habentis affectum ipsum beneficium ejusque fructus, quoniam hic omnes alios vincit ex deduct. per Salg. in *labr. p. 1. c. 42. per 101. præsertim n. 12. cum seq. & n. 23. cum seq. & est de iure planum.*

Idemque praxis docet in concursibus, qui habentur in bonis feudatarii habentibus duplex patrimonio feudale, & aliodiale, seu militare, & paganicum, quoniam in feudibus, creditores cum assensu vincunt alios absque assensu, nedum in sorte pretii ex iusti venditione trahendi, sed etiam in fructibus, quæ inserunt, donec feuda sunt sub concursu, ex eis percipiuntur, Idemque in bonis fideicommissariis, & majoratum, quoniam creditores, vel ex defuncti judicio, vel ex Principis auctoritate, habentes jus, vel hypothecam in ipsis bonis, quæ aliis hypothecabilia non sunt, vincunt alios, etiam in fructibus, quoties existunt, & consensu non sunt cum reliquo patrimonio libero supra cum similibus.

Quæ omnia magis de plano procedunt, quoties immutata non est persona possessoris, ideoque ageretur de fructibus nascentibus in dominio ejusdem debitoris, quo casu non intrat ea difficultas, quæ cadere solet, quoties agitur de fructibus nisi penes hæredem in concursu creditorum de Card. de Luca Lib. II.

fundis, seu legatiorum, & creditorum hæredis iuxta calum, de quo apud Minadour *dec. 20. & Apont. conf. 33. lib. 1.* Ubi de concursu legatarii, & creditoris hæredis in fructibus bonorum hæreditarium, de quo habetur actum in specie *sub tit. de legatis*, ideoque videbatur esse extraneum controversiam, cum nulla suppetat ratio, ob quam creditor nullum penitus jus habentes, in re, vel ad rem, vincere deberet creditores tale habentes, in illis fructibus, qui ipsius rei pars dici possunt, ejusque jure regularatur.

Dicebam quoque scribens tanquam Advocatus, neque intrare illos terminos concursus inter cred. super bonis debitoris, sed potius terminos domini, quod sine dubio vincit quancumque hypothecam quantumvis antiquam & privilegiatam, ut quotidianum habemus in venditoribus habentibus reservationem domini ipsius rei venditæ pro pretio, sive in creditoribus defuncti ex beneficio separationis bonorum adversus creditores hæredis quamvis anteriores, hypothecarios, & privilegiatos cum similibus, eo quia creditores habentes reservationem decreti dicuntur habere officii dominium, & tanquam domini illud invito titulari, ac sine eius assensu vendere possunt, ut firmavit Rota in Romana officii 2. Junii 1656. & 25. Junii 1657. coram Dunozeo inter suas *dec. 986. & 1025. prius in Romana officii Notariatus 4. Decembris 1651. coram Verolpio decisio. 206. par. 11. recent. ac in aliis ibidem cumulatis*, ideoque posito domino ipsius officii, resiliatæ dominium fructuum, qui sine eius assensu ad text. *l. si dominium, de pign. l. fructus, & leg. ex diverso, ff. de usuris cum concord. & habetur infra disc. 17.*

Verùm reflectendo ad veritatem, illud motum ita precise sumptum videbatur minus tutum, quoniam in iis, quæ hoc *cod. tit. in ista materia officiorum*, sæpius habentur, præsertim in Romana hæreditatis, & in Romana diminutionis pretii *disc. 1. & 12. ac in aliis*, diversa est illa decreti reservatio, quæ fit jure domini, ad favorem scilicet ejus, qui ad proprium commodum vel incommodum, cum ejus pecunia emit officium in faciem, & sub nomine alterius, cujus persona pro regulando tantum periculo, vel casu vacationis demonstrata est, ab illa reservatione, quæ fit ad favorem creditoris mutantis pecuniam ad officium emendum ei, qui idem officium acquirit ad proprium commodum vel incommodum, propriumque periculum; ita ut si per ejus mortem, vel delictum, casus vacationis contingit, creditor non desinat esse talis, sibi que integra remaneat actio adversus personam vel bona Officialis, atque officii augmentum vel decrementum, non ipsorum creditorum, sed ipsius Officialis tantum damno vel respectivè commodo cedat, Et consequenter impossibile est dare verum dominium, quod habet fructus tanquam ejus sequela dare oporteret dictos effectus ejusdem periculi vel commodi; Ac etiam quia in eadem persona, cessante diversitate respectuum seu reduplicatione, implicat dari dominium, & creditum, cum nemo sit creditor vel debitor sui ipsius, ideoque illud dominium, quod in allegatis decisionibus favore reservatiorum firmatur, dicendum potius est improprium, & quasi dominium, eo modo, quo datur in venditione illud sibi relicvante pro conservatione pretii, cujus fides habita fit, ad effectum scilicet prioritatis adversus omnes creditores, ac etiam ad effectum licentiæ, & facultatis vendendi quoque sine contentu ipsius Titularis, cujus ad hunc effectum mandatarii, & procuratores irrevocabiles reservatarii esse videntur, & hæc videtur vera distinctio.

Quo verò ad aliud punctum cessationis fructuum post didictas societates, modica, & serè nulla habita fuit distinctio ob cessantem effectum, stante debitoris inopia, que inanem reddebat actionem, cum fructus activi, super quibus erat concursus, neque sufficerent ad adequandum creditum in sorte ob sequatam pretii officiorum diminutionem in nova venditione; Dicebam tamen, casum esse decussum in Signatura Gratia sub Gregorio XIII. de anno 1578. ut testatur Boccac. in *tract. de Societ. officii num. 158.* ex eo quod dans pecuniam officiali ad officium emendum, ita videtur condominus, atque ejus favore contra officialem intret æquitas, seu ratio text. in l. Curabit, C. de action. empt. ne eodem tempore habeatur res & pretium, & quam æquitate receptum est, ita procedere favore venditoris contra emptorem, sicut & converso Leorar. *de usuris q. 26. n. 45. & seqq. Surd. conf. 101. n. 26. Gregor. dec. 347. n. 7.* ubi Add. num. 18. *supra quos concordantes.*

Verùm, ut advertitur in Romana officii agricultoræ, B 3 *disc.*

pro conventum, in cuius causam plures diversis temporibus diversas credunt pecunias insimul constandas pro assentione eisdem officii alius non obtinendi, sub eadem formale essentis, itaque quilibet mutans sciret, vel scire deberet habere socios, suos correos credendi in tota summa pro officii acquisitione necessaria, & quilibet cognita, unde quod assensum, & voluntatem Principis, dici poterat illud esse unicum, omnibus, & pro tota summa æqualiter concessum in eandem eoque causam, quod non videbatur ad hanc facti speciem applicabile. His autem non obstantibus, incertum est ex quo fundamento, contrarium in prima instantia fuit iudicatum, cui intellectus non acquiescebat, cum inspecta etiam veritate probabiliores viderentur partes creditorum etiam veritatem reservationem habentium.

ANNOT. AD DISC. XII.

Circa concursum creditorum, qui diversis temporibus mutarunt in eadem causam, agitur in sua peculiari materia sub tit. de Cred. disc. 3. & 4. Neque super aliis discursibus sequentibus in hac materia officiorum vacabilium occasio dedit hoc medio tempore disputare, vel aliud adnotare. Potissimum quia est tempore disputare, vel aliud adnotare, ut plurimum circumferuntur, cum ea sola variatione, que resultat à diversis facti circumstantiis, ex quibus in omnibus ferè aliis materiis, forensium controversiarum decisiones hodie pendere videntur. Ideoque ex iam deductis, rectè desumi valent regulæ, seu Theoreticæ generales, sed punctus est applicandi congruè activa passivis: in hoc certa regula statui non potest, dum totum pendet ex singulorum casuum qualitate, & circumstantiis, ad quas principaliter per Iudices, & consulentes est referendum.

An autem maior pars creditorum cogere possit minorem ad præstantium in eadem causam, agitur in sua peculiari materia sub tit. de Cred. disc. 3. & 4. Neque super aliis discursibus sequentibus in hac materia officiorum vacabilium occasio dedit hoc medio tempore disputare, vel aliud adnotare. Potissimum quia est tempore disputare, vel aliud adnotare, ut plurimum circumferuntur, cum ea sola variatione, que resultat à diversis facti circumstantiis, ex quibus in omnibus ferè aliis materiis, forensium controversiarum decisiones hodie pendere videntur. Ideoque ex iam deductis, rectè desumi valent regulæ, seu Theoreticæ generales, sed punctus est applicandi congruè activa passivis: in hoc certa regula statui non potest, dum totum pendet ex singulorum casuum qualitate, & circumstantiis, ad quas principaliter per Iudices, & consulentes est referendum.

ROMANA OFFICII NOTARIATUS A. C. PRO ANTONIO FELICE PEDROCCA, CUM ANTONIO BOSSIO, EJUSQUE CREATORIBUS.

Casus disputatus coram A. C. & resolutus pro Antonio Felice.

De venditione officii facta per Iudicem, qui ex auctoritate Papæ, suppleat consensum officialis ejusque Creditorum habentium reservationem Decreti, an ob non servatam formam in Chirographo Pontificio præscriptam, sit invalida: & an forma impleti debeat præcisè, vel sufficiat ejus implementum per equipollens. Et ad validitatem translationis officii, an attendi debeat Instrumentum venditionis inter partes, vel potius supplicatio signata per Papam.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Alienatio bonorum inalienabilium sine assensu Principis corruit non servata dicti assensus forma.
- 3 Venditio per Iudicem fieri non potest nisi præsentis pecunia, & de ratione.
- 4 Ubi forma respicit certum effectum, sufficit impleri per equipollens.
- 5 Præjudicium accidentale, & consequitium tertii non tollit implementum forme.
- 6 De distinctione inter substantiam, & emolumenta officii, ut primum non fit in commercio, secundum vero fit.
- 7 Ubi agitur de substantia, gesta partium non attenduntur, sed continent simplicem tractatum.
- 8 Pro validitate gratiæ attenditur, quid Papæ narratum sit.

DISC. XIII.

Presso Antonio Bossio Notario A. C. gravi ære alieno, pro quo litare cogebatur, neque officium exercere poterat, Papa, aliquibus creditoribus instantibus, per Chirographum commisit A. C. quod ad prædicti officii venditionem procedere ad favorem Antonii Felicis Pe-

droccæ, qui inter plures meliorem fecerat oblationem scutor. 12200. quæ deponi deberent in monte Pietatis, vel in banco Sancti Spiritus, ad effectum, ut satisfactis oneribus Cameralibus officio incumbendis, reliquum solveretur creditoribus, dando facultatem supplendi consensum ipsius officialis, illorumque creditorum, qui habentes decreti reservationem consentire nollent. Cùmque post dictum Chirographum, aliqui ex creditoribus in summa scutor. 6100. cum dicto Pedrocca futuro officiali Societates renovassent, ita jure novationis satisfactos se vocantes, ob transfusionem pretii in diversum contractum, idcirco in executionem Chirographi, sub die 9. Februarii 1664. processum est ad confectionem Instrumenti venditionis, in quo, stante dicta accollatione pro scutis 6100. conventum est, reliqua scuta 6100. in uno ex dictis banchis deponi debere, prout sub die 20. Martii, quando ad beneficium novi officialis relaxata fuit supplicatio, signata sub die 11. ejusdem mensis, ex aliquibus tamen impedimentis retenta, sequuntur fuit.

Ex dicta verò pecunia sic deposita, idem A. C. mandavit solvi integra onera, quæ per contributum solvenda erant per omnes creditores, etiam alios per novationem, ut supra satisfactos. Hinc proinde illi creditores non consentientes, atque idem Bossius prior officialis, præterentes ob non servatam formam in Chirographo præscriptam deponendi integra scuta 12200. actum remanere invalidum, in eodem Tribunali A. C. sed coram successore illius, qui hæc omnia gesserat, iudicium instituerunt reintegrationis ad officium, ejusque possessionem.

Nullitatem dictæ venditionis officii cum omnibus indè sequentis, fundabant actores dupliciter, primò in vera & recepta conclusione, quam frequentem, & quotidianam habemus in materia alienationis bonorum Ecclesiæ, ac etiam in illa alienationis bonorum fideicommissariorum, seu aliis inalienabilium, super nullitate actus ob non servatam formam in beneplacito Apostolico, seu Principis licentia, vel assensu præscriptam, eam paria sine, nullo adesse beneplacitum, & adesse, sed male exequutum, ejusque formam non servatam dec. 319. p. 5. rec. tom. 2. dec. 375. p. 5. 41. & 363. p. 10. & passim. Et secundò in altera pariter vera, & recepta conclusione, quod ubi Iudex instantibus creditoribus vendit bona debitoris non consentientis, vendere non potest habita fide de pretio, sed venditio faciendi est presentis pecunia, per quam illis creditoribus solutam, vel ad eorum favorem depositatam, debitor liberationem obtineat, quia nec justum est, nec rationale, ut debitor spoliatur bonis suis, & adhuc remaneat creditoribus obnoxius, ac aliis venditio nulla remanet, tanquam ex deficiente potestate, nisi eorumdem creditorum accedat assensus, per quem sulariter dicitur debitoris liberatio, proindeque cessat ratio conclusionis, Greg. & adden. dec. 23. Duran. dec. 237. Royas dec. 185. & sequitur.

Eoque magis præmissis locum fore dicebant, tum quia non unicus erat defectus, forte sanabilis, sed duplex, unus resultans à jure communi, alter à jure speciali forme præscriptæ in Chirographo; tum etiam quia ex dicta forma non servata, creditorum præjudicium à Papa noluit reverti, quia si tota pecunia depositata fuisset, id quod ex deposito idem A. C. mandavit percipi pro satisfaciendis oneribus Cameralibus, omnium creditorum damno proportionabiliter cessisset, non autem in solidum damnum medietatis creditorum, aliis integrum creditum obtinentibus.

Contrarium verò, his non obstantibus, cum sensu etiam veritatis, dicebam esse probabilis, pro Notario emptore scribens, quia ubi etiam cum Chirographo procedendum esset, illius tenor ostendebat, depositum non fuisse præscriptum præcisè pro forma prius adimplenda, & tanquam species conditionis, sine qua facultas data non esset, ut est in casibus supra exemplificatis, & similibus, sed remittendo totum arbitrio, & discretioni ejusdem A. C. id respiciebat solum finem, seu effectum, ut pecunia ex tali venditione redigenda, in alios usus erogari non posset, nisi in satisfaciendum onerum Cameralium, & creditorum. Ideoque intrabat pariter vera conclusio, quod ubi forma respicit certum effectum, sufficit istum sequi, ideoque attenditur etiam implementum per equipollens, ex plene deductis per addentes ad dec. 542. n. 84. & seq. p. 4. rec. tom. 3. dec. 149. n. 5. & fin. p. 6. Salgad. in laby. p. 1. c. fin. n. 135. & seq.

Et in specialibus terminis depositi faciendi ex præscripto Chirographi Pontificii in monte Pietatis ad commo-

dom creditorum, ut eidem Chirographo satisfactum dicitur, si pecunia consentientibus creditoribus remaneret penes eundem campforem, à quo solvenda erat ad effectum deponendi, quia sufficit obtineri effectum, habetur in Romana cambiorum 14. Junii 1660. §. fin. 10. Martii, & 4. Decemb. 1662. Verosipio, quantum secunda est decis. 95. post Bonden. collat. & in alius. Unde cum illi creditores, quibus erat deliberandum pretium deponendum, se habendo pro satisfactis, renovassent Societates cum novo Officiali, depositum aliud non contineret, nisi circuitum merè inane, non percutientem effectum, ob quem demandatum fuit.

Et quamvis exindè aliquid præjudicium resuisset aliis creditoribus non consentientibus, dum ex reliqua pecunia depositata, detractum est totum id, quod pro oneribus Cameralibus ex integra summa extrahendum erat, in damnum omnium creditorum, nihilominus hæc potius dicebatur esse injuria Iudicis, qui debebat dictos alios creditores, qui novaverant tanquam jam satisfactos cogere ad contributum, neque id ex post sequutum, apum esse poterat ad insciendum actum jam perfectum, & validum, potissimum quia dicto creditorum præjudicium incontinenti occurri poterat, cogendo dicto alios creditores notarios, & promptè idoneitatis ad refectionem: Vel dicebam ad eandem promptè cogi posse eundem Notarium, cujus nil intererat solvere hanc ratam ex ejus debito, cum dictis aliis creditoribus contra deprehendendum, & sic præjudicium accidentale non in toto, sed in parte cui se promptè occurrere poterat, non videbatur aptum ad annulationem totius actus.

Discurrebam præmissa ex abundantia, procedendo etiam cum dictis regulis, & conclusionibus generalibus, quas habemus in materiis indifferenciis. Verum clarum equivoce videbatur cum dictis regulis procedere, atque regulare substantiam officii ex dicto Chirographo, seu ex subsequuto Instrumento venditionis facto per Iudicem supplementem consensum, & vices Officialis principalis debitoris, & creditorum habentium reservationem decreti, pro qua supplicatio verè, & propriè dictum Chirographum prodierat.

Ut enim satis frequenter ad hanc officiorum, & locorum montium materiam deductum habetur, duo in eis considerantur, unum est ipsius officii utilitas, seu substantia, alterum verò est ejusdem officii utilitas, seu emolumentum burfale; ista secunda species dicitur sapere alodium, & est in privato commercio, itaque super ea duntaxat cessio, venditiones, Societates, obligationes, alique privatæ conventiones in rebus allodialibus, & in commercio existentibus cadentes, prima verò species dicitur de Regalibus omnino pendens à potestate Papæ tanquam species gratiæ conferri solite, per supplicationes, ejus manu, per organum tamen Datarie ejusque officialium signatas, neque alio modo officia auferuntur ab uno, & transferuntur in alterum, itaque, quæcumque Instrumenta alique gesta, vel iudicium, continere solum dicantur quandam promissionem de resignando, seu præparationem futuræ resignationis, qua mediante, prior officialis tollat se de medio, atque jus suum extinguit, refusando officium in manu Papæ, à quo, adinstar beneficiorum, per quandam speciem nove collationis obtinere dicitur resignatarius.

Quibus sic stantibus, quatenus pertinet ad substantiam officii, & an collatio, per quam, privato antiquo Officiali, novus creatus est, dicenda esset valida, vel invalida, dicebam spectandum non esse, quid chirographum, vel Instrumentum contineret, quia his attentis, novus officialis creatus non fuit, neque officium ab uno ablatum, & in alterum translatum, sed hoc totum pendet à supplicatione per organum Datarie signata, doata, & perfecta. Ideoque cum hæc esset illa, quæ animabat, & informabat actum, nec ex procedendum erant, ejusque tenor solum attendendus, dum præcedentes actus prædicti respiciebant, vel præparationem futuri consensum in Dataria præstandi super resignatione, vel interesse burfale, cadens super utilitate officii, non autem super substantia.

Unde cum in supplicatione, admissum narratum esset Papæ, id quod, ut supra sequutum fuerat, quod scilicet ex oblatio, & stabilitio pretio scuto. 12200. sola medietas deponi deberet, tanquam super actu de futuro explicando instantaneum cum effectu gratiæ, ut sequutum fuit, reliqua verò medietas habenda esset pro effective soluta, utpotè novata per Societates cum isto novo futuro Officiali ininitas, & Papa totum id probaverit, itaque nulla supre-

ptio, vel obreptio cadere in supplicatione, in qua gratiæ substantia residet, vanum dicebam præterendo invaliditatem collationis officii, quoad illius substantiam, sed si qui defectus erat, ille erat circa interesse burfale, circa quod aliud præterendum non poterat, nisi quanti partis interesset, & sic solum actio ad supplementationem interesset. Et ex his justè novus officialis absolutus fuit, cum condemnatione dictorum creditorum, qui cum isto novaverant ad contributionem prædictam, cui resolutionis non acquiescentes tam Bossius, quam creditores, adierunt signaturam gratiæ pro aperitione oris, adversus clausulas Chirographi, & commissionem causæ in Rota, sed rejecti fuerunt nihil rescribendo.

ROMANA OFFICII DE VAIIS, PRO VAIIS CUM SERTORIO THEOPHILO.

Casus variè decisus per Rotam.

An possidens officia, vel alia Regalia cogi possit ad docendum de titulo, aliis privati. Et quando sit locus privationi, adquam Princeps, vel alter procedere possit.

SUMMARIUM.

- 1 **F**acti series.
- 2 Possessores officiorum, & regalium cogi possunt ad justificationem tituli, aliis privati, declaratur n. 8.
- 3 Negativa, ubi est fundamentum intentionis est probanda.
- 4 Quid requiratur, ut negativa probetur ex revolutione.
- 5 Officiali de re spectante ad eius officium quando fit credendum.
- 6 De attestazione Datarii post finitum officium.
- 7 De admittendis exhibitionem tituli officii suadentibus.
- 8 Pœna privationis non inducenda, nisi ubi expressè ita disponitur.
- 9 Et ubi adicitur in officio emptitius intelligendum quoad fructus, & quoad exercitium tantum.

DISC. XIV.

Empto de anno 1646. per Stephanum Vaium Hospitalem Sancti Spiritus majorem Commendatarium, officio Computistæ, seu ratiocinatoris populi Romani pro scuto. 1000. sub nomine Francisci Portii, cum decreto liberæ dispositionis ad ejus favorem 1646. Cùm de anno Innocent. X. per Chirographum mandasset, titularis, vel reservatarios officiorum Capitolii exhibere teneri titulos, cum quibus illa possiderent infra sex menses, quibus elapsis ad opportunas provisiones procederet, mandando per dictos sex menses tantum, & non ultra eorumdem officiorum fructus, seu emolumenta persolvi; Atque post dictos sex menses cum aliquo intervallo obierit dictus Stephanus reservatarius, scripto hæredè Vaio fratre cum perpetuo fideicommissum ad favorem ejus descendentium, dictus hæres per annum, & ultra dicti officii emolumenta (justificato coram Conservatoribus titulo hereditario) pacifice exegit, ejusque etiam obitu ad breve tempus sequuto, superstitie Joanne filio, seu ex altero fratre nepote, in dicta hereditate Stephani Jure fideicommissi succedente, idem Innocentius per Breve, prævia narrativa, quod stante exhibitione tituli infra sex menses non facta, officium prædictum per mortem Vaui vacasset, illud tanquam vacans concessit, cum subsequata possessione, Sertorio Theophilo, contra quem dixerat Joannes, cum Franciscus Portius Titularis adhuc viveret, iudicium instituit pro dicti officii venditione, & introducta causa in Rota coram Verosipio sub die 9. Maii 1659. resolutio Joanni favorabilis prodit, sub fundamentum deficientis intentionis Papæ procedentis juxta Brevis narrativam, cum falso præsupposito, quod officium vacaverit per mortem Vaui, quod liquidò constabat non subsistere, dum illud residebat in persona Portii, adhuc viventis, pro cuius, non autem per reservatarii mortem vacatio sine dubio sequi dicitur; Ponderando etiam neque aliquam vacationem deduci posse ex non exhibitione tituli infra terminum, ut supra præfixum, stante quod non constabat ad titularis, vel reservatarii notitiam hujusmodi præceptum devenisse.

Verum

Veram concessa adversus dictam decisionem nova audientia, & resumpta disputatio sub die 14. Februarii 1661. recedendo ad decisum, contrarium pro Theophilo noviter provisio resolutum fuit, ex eo fundamento, quod vacatio per Papam presupposita, & decreta fuerit, non per mortem Vau, solum incidenter enunciata, sed per non exhibitionem tituli, ita ut mors predicta fuerit occasio excitativa, ob quam ad Papam notitiam vacatio devenit. Et ad primam decisionem fundamentum non habita notitia dicti precepti, respondetur, eam satis presumptivam, ac verisimiliter deducti ex chirographi predicti affectione in Aula Secretarii, seu Scribae Populi, ubi omnibus patebat aditus, praesertim huic Officiali, qui erat ejusdem Populi Computista, seu ratiocinator, in Capitolio, & in dicta Scribae Aula pro sui muneris exercitio frequentare debens.

Negativam vero exhibitionis tituli, dixit Rota probari ex attestacione ejus, qui tunc erat Fiscalis Capitolinus, penes quem, & titulum exhibitionem fieri debere idem chirographum disponit, & qua exhibitione non sequuta, inseritur ad privationem seu vacationis decretum, recte processum esse, quia possessores officiorum aliorumque Regalium, quae sine Principis concessione possideri non possunt, ab eodem Principe cogi valent ad docendum de titulo, alias ad officia, & jura dimittendum, abique eo quod sola possessio suffragaretur, ex originali dicto Lucae de Penna in l. quicunque n. 2. C. de fundis limitatis lib. 1. cum quo transeunt Afflicti in cap. 1. §. illud n. 32. de probata feudi alienatione, Roland. conf. 89. n. 24. lib. 2. decis. 335. num. 2. apud Posthumum de manutent. qua est repetita decis. 352. n. 11. rec. cum aliis in decisione.

Adversus hanc secundam decisionem, concessa etiam juxta solum audientiae predicti Joannis interim desuncti filii, & dato dubio, an in primo, vel in secundo loco decisio standum esset, in hoc statu ad causae defensionem per dictos de Vais assumptus, in disputacione desuper habita, parum probabiliter videri hanc ultimam resolutionem, iudeoque standum esse in primo loco decisum, ubi etiam juxta eisdem decisionis desuper edita sententiam, procedendum esset cum presupposito, quod Papa vacationem nartaverit, & decreverit, non per obitum Vau, sed ex divaricatorio, quod scilicet, nec per Stephanum referentium, nec per Vajam primum heredem, nec per Franciscum Titularem, infra sex menses ad chirographi praescriptum facta esset tituli exhibitio.

Ad quod probandum, duas constituebam inspectiones; unam facti, an scilicet constaret de hujusmodi exhibitionis negativam, per Papam presuppositam, alteram vero Juris, an ea etiam probata, resoluta esset vacatio, cum unius, vel alterius puncti insubsistentia pro vacationis exclusione sufficeret.

Quatenus igitur pertinet ad primam, cum negativa praedicta esset fundamentum vacationis, indubitatum de jure dicebam, illam probandam esse ab eo, cujus fundamentum in ipsa consistebat, ex deductis per Gabr. de probationib. conclus. 9. Gregor. & adden. dec. 13. 210. 242. & 262. Buratt. & adden. decis. 10. & omnes passim, quae probatio non aderat, licet enim Theophilus doceret de productione 18. titulos non alios officiales facta, haec tamen species probationis nullatenus concludebat, cum officia essent in totum 150. & non constaret alios titulos exhibitos, registratos, seu in aliquam scripturam redactos esse, ita ut exhibitio tituli per se necesse contineri deberet in tali registro, seu scriptura, cujus revolutio negativam probaret, ut ad hunc effectum requiritur ex theor. Bal. in l. finali n. 7. C. de rebus reditis cum concord. per Buratt. decis. 10. n. 6.

Minus eandem negativam probatam dicebam per illam fiscalis attestacionem, in qua secunda decisio totum fundamentum constituit, ex eo quod officiali de re ejus officium concernente deferendum sit, ex deductis per DD. in c. post sessionem de probationibus, Coccin. dec. 88. n. 2. & 404. n. 3. Greg. dec. 426. n. 5. & alibi frequenter.

Id enim procedit cum duplici temperamento, primo nempe quod officialis perseveret in officio, ita ut attestetur tanquam officialis, & secundum, quod de re ad ejus officium spectante, in quibus terminis allegati, & ceteri loquuntur, quorum utramque in proposito cessabat, quia attestans non erat amplius in officio, sed in statu privato, iudeoque facebat solum figuram simplicis testis, cui unico, non jurato, nec formiter examinato, sed cum privata extrajudiciali attestacione deponentis, nulla fides de jure

praestanda erat, ut in specialibus, ac majoribus terminis eujusdam, qui fuerat Datararius, deponentis de re spectante ad ejus factum, & officium post illud dimissum, Buratt. decis. 335. n. 14. & admittitur per Rotam decis. 5. part. 1. o. res. n. 9. & seqq. ubi bene distinguitur inter voluntariam attestacionem, quae parte perente fiat, & alteram, quae fiat Judici ex officio pro ejus informatione interroganti, ut primo casu tanquam simplex privata attestatio nullum constituit probationis gradum, secundo autem residet in Judicis arbitrio illi deferre, prout exigit attestantis qualitas, quae ubi agitur de exercere officium facti Insigne, ut est illud Datararii, supponenda est conspicua, cujus contrarium dicendum erat in hoc non adeo qualificato officio Fiscalis Capitolini comparativo ad dictum munus Datararii, dum praesertim verlabatur in prima parte diffinitionis.

Et nihilominus, etiam si hujusmodi attestacioni plenè deferendum esset, adhuc tamen dicebam, illam nihil concludere ad effectum de quo erat questio, attestatorum enim notificasse Stephano chirographum, illumque nec infra sex menses; nec postea curasse tituli exhibitionem facere, sed hoc nil concluderet, quia dum exhibitio fieri potuit per titularem, cui magis quam referatario congruit privilegium exhibere, & Papa loquitur alternative, de titulari, vel referatario, nil concludit esse denunciatum uni, qui non exhibuit, ad negativam exhibitionis, quae ab alio fieri potuit, ut in proximis terminis publicationis faciendae, & resignante, vel ad resignatario, Greg. decis. 210. cum similib. unde intrat receptum axiomam, quod sola contraria possibilitas, praesertim in negativis tollit probationem concludentem.

Et quidem cum dictus Fiscalis, cui per chirographum demandabatur titulum exhibitionem faciendum esse, registrum non fecisset, ex cuius inspectione devenire posset ex intervallo ad notitiam, quia cum tituli exhibitio esset, necne, omnino improbabile erat, ut post decennium, dimissoque jam officio, quando sua nil intererat haec menti retinere, posset pro certo id affirmare in 150. officiis, quorum tituli partim producti erant, & partim non, ut ad rem bene ratiocinatur Alex. conf. 217. num. 5. lib. 2.

Clarius urgentibus pluribus administratis factam exhibitionem suadentibus, ex quibus indubitatum videbatur, obsecram reddi negativam probationem, quod in proposito sufficiebat; Primum enim administratum resoluta ex primordio veritatis, quia verè, & realiter aderat titulus habitus ex causa onerosa; Alterum ex brevitate temporis, cum illud emprum fuisset pro notabili praefata scutorum 2. mill. de anno 1646. triennio antea, ita ut videtur species notorii ad fiscaliam, & alios officiales; Tertium ex qualitate Stephani referatarii viri doctissimi, & ex primariis Curiae Praeclatis, quem omnino improbabile videbatur negligere voluisse adimplere rem adeo facilem, & promptam; Quartum satis urgens deducebam ex continuata solutione fructuum, seu emolumentorum per annum, pro praesentibus; Cum enim in eo mandaretur fructus per dictos sex menses tantum solvi, ad effectum, ut non exhibentibus titulos, denegaretur solutio, atque ita, vel urgeretur ad exhibendum, vel de facto privationem sentirent; nihilominus eisdem officii emolumentorum solutio pacifice continuata fuit, cum scientia & consensu ejusdem fiscalis, qui tunc, quando memoria erat recens, recte sciebat, qui tituli exhiberi essent, & qui non.

Et quantum demum fortissimum, quia subsecuta morte Stephani, non potuisset Vajus hares admitti ad participationem dictorum fructuum, seu emolumentorum, nisi bene legitima ejus persona, eoque reservationis titulum justificato, unde propterea istam circumstantiam solum importare dicebam clarum implementum chirographi; Acque ex his duobus ultimis administratis, claris observabam omnino ademptam remanere eam fidem, quam alias dicta attestatio fiscalis mereri potuisset, dum ita detegebat ejus turpitudinem, ac se declarabat in officio delinquentem, mandando solutionem emolumentorum tam referatario viventi, quam successore ejus heredi contra formam chirographi, si exhibitio facta non fuisset, quod omnino videbatur inverisimile, iudeoque in isto homine, quem hujusmodi circumstantiae ita defectivum ostendebant, potius attendendus erat defectus magis verisimilis minime criminofus resurgens a lapsu memoriae, ob quem dictam attestacionem facere potuit, quam alia causa per principalem interessatum susp. cae.

Hinc

ROMANA PORTIONIS RIPAE PRO VALENTE CUM GENTILE.

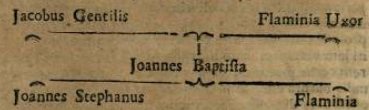
Causa disputata coram Datario, & resoluta pro Valente.

Si reperiantur duae personae ejusdem nominis, acque adjectum quod uni congruit, explicatum sit in altera, in qua sitarum personarum dicatur residere officium, ad effectum vacationis, vel potius adus ratione incertitudinis remaneat invalidus.

SUMMARIUM.

- 1 Fidei series.
- 2 Incertitudo personae potest certificari ex administraculis, & inditiis.
- 3 Resignatio ad favorem certae personae non abdicatur a resignante, nisi illa effectuatur in resignatorio, quod declaratur n. 7.
- 4 De incertitudine personae vitiatur actum.
- 5 Quando procedat conclusio, de qua n. 2.
- 6 In feudis, vel officiis non attenditur simulatio.
- 7 Declaratio etiam ex intervallo fieri potest.
- 8 Datararius est organum Papae, & quando ejus declaratio standum sit.

DISC. XV.

Cum Jacobus Gentilis Januensis emisset in faciem 1 Joannis Stephani, ejus ex Joanne Baptistae filio nepos officium portionis Ripae, cum reservatione decreti super ejus libera dispositione, sequuta ejusdem Jacobi morte, executoris testamentarii (qui in ea Civitate fideicommissarii vocantur) facultatem opportunam a testatore habentes, procuratorem constituerant ad transmutandum vitae periculum, dictumque officium transferendum ad personam dicti Joannis Stephani, (de cujus valetudine forsitan timebatur) in illam Flaminiam ejusdem Jacobi ex eodem Jo. Baptistae nepoti; Unde procurator sub nomine Joannis Stephani de anno 1633. consensus in forma conclusa praestitit ad favorem Flaminiae, pro qua signata fuit supplicatio, in qua loco dicendi Flaminiam natam Joannis Baptistae, dictum fuit Flaminiam natam Jacobi, sub nomine Flaminiae Jacobi, facta fuit descriptio in rotulo officium, didique officii emolumenta exacta fuerunt usque ad annum 1638. de quo tempore, denunciato Datarie officialibus obitu Flaminiae senioris dicti Jacobi uxoris, alterius Flaminiae junioris aviae, cessatum fuit a solutione emolumentorum usque ad annum 1646. quando Datarius, post plures disputaciones, decrevit officium praedictum vacasse usque ad dicto anno 1638. per obitum praefatae Flaminiae senioris, & in cuius decreti executionem, de eodem anno Dataria officium alteri vendidit, Atque Philippus de Valentibus appaltator fructuum, & emolumentorum officiorum vacantium, ejusdem officii fructus, seu emolumenta hoc medio tempore decuria exigit; quibus ita peractis, post annum fere quindecim, comparuit haeres dicti Jacobi referatarii, & praesentens officium non vacasse per mortem Flaminiae senioris, sed vel resedisse in persona Flaminiae junioris, vel habendo dictam mutationem pro infecta perleverasse in persona dicti Joannis Stephani adhuc viventis, iudicium instituit coram Datario, tam contra Datariam pro reintegracione officii, vel pretii cum fructibus ab anno 1646. citra, quam contra Valentem pro restitutione fructuum, ut supra decursorum ab anno 1638. ad 1646.

Et pro actore scribentes dicebant, quod licet ob duplicatum personarum ejusdem nominis, quarum neutrum adjectum in supplicacione contentum conveniebat, quia Flaminia senior dici non poterat nata Jacobi, cujus uxor relicta erat, non autem filia, minuitur Flaminia junior, quae Joannis Baptistae non autem Jacobi nata erat, incerti-

tudo